

PŘÍBRAMSKÁ JMÉNA

ANTONÍN DVOŘÁK

HUDEBNÍ SKLADATEL
1841 - 1904

Zdá se, že je na čase si opět na chvíli odpočinout od chronologického líčení historie našeho města prostřednictvím osudů jednotlivých aktérů. A proto se nyní zaměříme na deset příběhů hudebníků, kteří měli vztah k našemu městu. Nelze nezačít než tím nejvýznamnějším, Antonínem Dvořákem.

Antonín Dvořák je vskutku světová osobnost, která je s naším městem spjata. Narodil se v Nelahozevsi v rodině řezníka a hostinského. Jako prvorozený syn měl i mladý Antonín pokračovat v rodinné tradici, a proto šel do učení na řezníka. Hudební nadání však přesvědčilo otce o tom, aby dal mladému Antonínovi šanci učít se i hudbě. Tak se nakonec stalo, že budoucí skladatel byl prvním z řady Dvořáků, který se řezníkem ani nevyučil. Dál je jeho příběh natolik známý, že je zbytečné jej opakovat. Proto se zaměříme jen na Dvořákův vztah k našemu městu. Prapříčinou vztahu Antonína Dvořáka byla neopětovaná láska k herečce Josefíně Čermákové, později provdané za Václava Roberta hraběte z Koucnic. Skladatel Dvořák se jak známo nakonec oženil s mladší sestrou Josefínou Annou, a tím získal příležitost se nadále s Josefínou alespoň vidat. V roce 1880 rád využil Josefínu pozvání pro celou Dvořákovu rodinu k letnímu pobytu na kounicovském letním sídle ve Vysoké u Příbrami. Zdejší krajina A. Dvořákovi učarovala a po několika dalších návštěvách se v roce 1885 rozhodl získat zde vlastní nemovitost. Tou je dnešní vila Rusalka, dodnes ve vlastnictví Dvořákových potomků.

S Vysokou pak souvisí všechna ostatní místa v našem kraji, kde se se stopami hudebního génia setkáváme. Příbram tak byla jedním z dopravních uzlů jeho cest, neboť na zdejších nádražích mohli přesezat do brčky, která jej na Vysokou zaveze. Druhou dopravní příležitostí bylo nádraží v Tochovicích. Příbramské nádraží také bylo místem, kde mohl uspokojit svou zálibu v pozorování železnic. V Příbrami se rád zastavil v hostinci U Modrého hroznu (dnes banka), kde zapídal hovory s horníky a dalšími obvyklejšími lidmi. Skladatel též navštěvoval příbramské trhy na náměstí, zejména se zájmem prohlížel klece s holuby. Sám byl totiž vášnivým příznivcem těchto openců.

Vysoká se stala místem, kde velké množství Dvořákových skladeb přímo vzniklo, či zde dokonce mělo svoji komorní premiéru. Např. v roce 1886 zde Dvořák poprvé představil veřejnosti (přátelům) druhou řadu Slovanských tanců spolu s příbramským učitelem hudby a skladatelem Bohumilem Fiedlerem. Za zaznamenaní stojí i to, že v roce 1894 nechal Dvořák pořídit nové varhany do třebšského kostela, kam chodil na mše. Na varhany pak sám i hrál.

Příbram pronikla do díla Antonína Dvořáka i v konkrétní podobě, v závěrečné větě cyklu Poetické nálady op. 85, nazvané Na Svaté Hoře, z roku 1889. V závěru svého života ještě zamýšlel napsat operu Horymír na libreto Rudolfa Štárka, inspirované příbramskou mytologií. Jedno z dějství se mělo odehrávat přímo v příbramských dolech. Z opery se dochovalo pouze několik črt a námětů. S libretistou vedl Dvořák čilou korespondenci o ideální podobě textu téměř až do své smrti. Antonín Dvořák patří mezi nejvýznamnější světové hudební skladatele, jeho dílo patří k nejhranějším, ačkoliv od jeho smrti uplynulo letos již 110 let.

Daniel Doležal

ŘÍJNOVÉ KALENDÁRIUM

1. 10. 1864

břežohorská škola získala místo pro čtvrtého učitele, stal se jím Karel Kozelka.

1. 10. 1954

byla předána Rudným dolům Příbram tzv. budova Příkopy, dnešní restaurace u Švejků, která od té doby sloužila pouze jako závodní jídelna.

1. 10. 1854

byla v Příbrami otevřena nedělní průmyslová škola, určená pro další vzdělání tovaryšů a učedníků.

9. 10. 1914

se v Praze narodil Josef Hlinomaz, herec a malíř, který od konce 1. světové války žil v Příbrami.

9. 10. 1884

byla otevřena telegrafní stanice na Břežových Horách.

10. 10. 1994

byl Ing. Jaromír Volný oficiálně uveden do funkce přednosty Okresního úřadu v Příbrami.

11. 10. 2004

v příbramské nemocnici začalo fungovat antibiotické centrum.

11. 10. 1964

byla na domě U Modrého hroznu odhalena pamětní deska A. Dvořákovi.

16. 10. 1704

v Uherském Hradišti zemřel P. Ludvík Boček, jezuita a v roce 1699 hudební prefekt na Svaté Hoře.

23. 10. 1934

v příbramské sokolovně vystoupil známý herec Eduard Kohout.

Daniel Doležal

Festival pěveckých sborů Příbram – 11. ročník

Komorní pěvecký sbor Mistra Jakoubka ze Stříbra Příbram za finanční podpory města Příbram pořádá již po jedenácté Festival pěveckých sborů Příbram, a to v sobotu 25. října 2014 ve 14 hodin ve Waldorfské škole Příbram.

V programu vystoupí Duo Fanfárov (David Stěch a Lukáš Wiesinger), Pěvecký sbor Duha ZŠ Příbram, 28. října 1 (sbormistryně Eva Káčerová), Pěvecký sbor Jásan ZŠ Příbram, Školní 75 (sbormistr Vladimír Herák), Pěvecký sbor Canonetta ZUŠ Příbram I, nám. T. G. Masaryka 155 (sbormistryně Jaroslava Kunická Halamová), Komorní smíšený sbor Zdeňka Fouse (sbormistryně Jarmila Krútová), Komorní smíšený sbor Dr. VI. Vepřek (sbormistr Pavel Šmolík), Codex Temponis (sbormistr Lukáš Marek) a Komorní sbor Mistra Jakoubka ze Stříbra (sbormistryně Jana Tonzarová).

Jako hosté se představí Pěvecký sbor Canto Carso ze Revnic (sbormistr Roman Michálek), Komorní sbor Musica Podbrdensis (vedoucí Pavel Kopecký) a Taneční oddělení ZUŠ Dobříš a ZUŠ A. Dvořáka Příbram (vedoucí Jana Kundrátová). Srdečně zveme všechny milovníky zpěvu, hudby a tance.

Irena Muzikářová

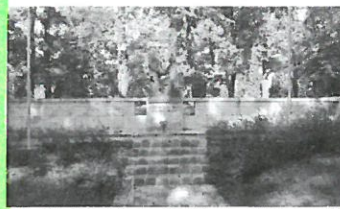

POZVÁNKA

VÁŽENÍ A MILÍ, SRDEČNĚ SI VÁS DOVOLUJEME POZVAT NA DEN OTEVŘENÉHO NÁVŠTĚVŮVÉHO KIOSKU. KONAT SE BUDĚ VE ČTVRTEK 9. 10. 2014 OD 10.30 HODIN. Podbrdská 269, Příbram V - Zdobov - bývalá stará větrnice ZÚNZ

(PROBĚHNE VYHLÁŠENÍ VÍTEZE O NOVOU RECEPČURU NARLADANÉHO HERMELÍNU)

Rekonstrukce válečného hrobu – Příbram, Hvězdíčka

Během měsíců června až srpna 2014 proběhla rekonstrukce partyzánského hrobu v areálu hřbitova na Hvězdíčce. Rekonstrukci provedla společnost Staler, spol. s r. o., která zvítězila ve výběrovém řízení nabídkovou cenou ve výši přibližně 391 tis. Kč. Na tento projekt přispívá Ministerstvo obrany prostřednictvím dotace na zabezpečení péče o válečné hroby, dotace na tento projekt činí ca 307 tis. Kč. Předmětem projektu bylo očištění, repasování a finální povrchové ošetření

stávajících prvků pomníku (tj. sousedí, kamenných obrub záhonu a kamenných podstavců pod květinovými míсами). Stávající výsadba a živé ploty byly odpleveleny, zahradnické ošetření a kultivovány. Záhon byl navíc doplněn o plochu z pískovcových dlaždic, tato plocha slouží pro kladení kytic. Nově byly dodány dva ocelové držáky na věnce a vyměněny byly také dva vlnkové stožáry, na ploše původních asfaltových chodníků a chodíšť byl položen povrch z kamenné dlažby, pro lemování chodníků byl použit pískovcové štipané kostky. Cílem akce je zvýšit důstojnost tohoto válečného hrobu a podpořit povědomí veřejnosti o tomto místu a osobách, jejichž jména jsou uvedena na náhrobku.

Sokolík slaví 10 let

Ano, je to tak. Čas běží jako voda a už je tomu 10 let, co se několik aktivních, nadšených a šikovných maminek na mateřské dovolené a zároveň cvičitelky TJ Sokol Příbram rozhodlo založit dětský klub, kde by si maminky popovídaly, děti pohrály, zavčítily a naučily se plno dalších dovedností. Slovo dalo slovo a za podpory Sokola Příbram se na podzim roku 2004 otevřel Dětský klub Sokolík. Začínalo se skromně.

Cvíčilo se na doma uštěpých žiněnkách, využívaly se darované hračky, divadelko bylo provizorní a pro zpestření se použil běžný nafukovací bazének s balonky. Elán a spousta nápadů však krásnou do herny již během podzimu i 10 a více dětí denně. Tenkrát ještě nebylo cvičení rozděleno podle věkových kategorií, ale postupem času rostla s praxí profesionalita cvičitelky, a aby se s dětmi lépe pracovalo, rozděly se různé věkové kategorie do jednotlivých dnů. Také se postupně vylepšovaly prostory Sokolík, a to hlavně díky velkému bratru Sokolu Příbram, město Příbram prostřednictvím grantů a sponzorů – především firmě Geodis Příbram, která se mimo jiné podílela na zakoupení bezpečných blokmódulů z Francie, jež významně pomáhají v psychomotorickém vývoji dětí, a pořízení dřevěného paravanu maňáškového divadla, které je využíváno denně. Každý den nabízíme nejmenším předškolákům dětem nejen velmi dobře vybavenou hernu, ale také pestrý program plný her směřující k rozšiřování pohybových, řečových a tvůrčích dovedností. Během roku pořádáme Dětský den v lesoparku, Mikulášskou besídku, karneval apod.

U příležitosti 10. narozenin Dětského klubu Sokolík pořádáme oslavu, která se bude konat v sobotu 18. 10. 2014 ve velké sále Sokolovny Příbram od 15 hodin. Srdečně zveme všechny, kteří prošli branami Sokolík, od miminek až po ty desetileté.

Vyšel nový sborník Podbrdsko

V srpnu vyšel XXI. sborník Podbrdsko, který společnými silami vydává Státní okresní archiv Příbram a Hornické muzeum Příbram. I letos se podařilo sestavit krásně pestré, které poprvé obsahuje krásnou barevnou přílohu, a to s fotografiemi uměleckých a užitkových předmětů ke stati **Karly Pokorné Život a dílo vynikajícího keramika Václava Fürsta**, březnického rodáka.

Sborník otvírá práce **Věry Smolové O rychtářích, rychtářích a útrpném právu v městě Příbrami**, která vychází z loňské velmi úspěšné výstavy Rychta, Rynček, Raketa, která byla k vidění v příbramském okresním archivu, a též z loňské přednášky o útrpných výslechích – mučení, popravách, praní a jiných trestech v městě Příbrami, konané v rámci Dne po(otevřených) dveří archivu. Studie je doplněna mnoha fotografiemi nejen staré příbramské rychty, ale i rakety, na kterou starší generace s nostalgii vzpomíná.

Studie **Petra Kláře Jan Jiří a Ferdinand z Gryspachu. Gryspachové na Podbrdsku** sleduje osudy příslušníků druhé generace rytířského rodu téhož jména. Po svém otci Floriánovi Gryspachovi z Gryspachu zdědil velkostatek v oblasti brdské vrchoviny ve středu Čech a usadil se zde. Florian uvedl rod do naší země, od základů vybudoval jeho mohutnou majetkovou základnu včetně stavby převratných panských sídel a po více jak půstoletí řídil jeho osudy. Jan Jiří a Ferdinand, dva z celkem čtrnácti Floriánových synů (a ze sedmi, kteří Floriána přezili), se po smrti svého otce stali dědici rozsáhlých panství Rožmítal a Mirošov s velkým počtem vsí a mnoha osedlými. Oba bratři zde navázali na rezidenční dobu mocného rodu Lvů z Rožmítal. Gryspachy z Gryspachu o většinu majetků připravily až konfiskace po bitvě na Bílé hoře. Práce **Martina Langa Krajina Mirošovska před zahájením uhelné těžby** zpracovává dvě mapy z roku 1847, objevené v soukromém archivu. Znázorňují stav krajiny během prospeke Cerného uhří v okolí dnešního města Mirošova v Plzeňském kraji. Jejich autorem je zeměměřič Břetislav Josef Wala. Mapy jsou detailní, graficky velmi zdařile provedené. Jejich porovnání se současnou tvář krajinou dokazuje, že okolí města Mirošova, od poloviny 19. do počátku 20. století devastované těžbou uhří a zpracovatelskými provozny, se vrátilo po více než stu letech víceméně k původnímu obrazu.

František Štehlík sleduje Proměny Vysokopectkého rybníka, ležícího nedaleko od Příbrami, od začátku jeho existence před rokem 1708 až do současnosti. Zpočátku byl rybník používán pro potřeby zdejšího železářského závodu a papírny, jejichž majitelem bylo město Příbram. Stavba nového rybníka pro potřeby horního závodu začala v roce 1768. V roce 1878 byl v sousedství rybníka zaražen Vysokopectký důl. Po roce 1962 na Vysokopectkém rybníce zřídil tehdejší podnik Rudné doly Příbram rekreační středisko, které bylo velice oblíbené. **Hana Pátková** nazvala svůj článek **Několik poznámek k okolnostem smrti Jana Jakuba Ryby**. Pokusila se nahlédnout stále diskutované téma skladatelova dobrovolného odchodu z tohoto světa z poněkud jiného úhlu – totiž z kontextu sebevraždy, k níž v regionu prokazatelně došlo. Článek je založen na podrobném studiu rožmítalských matrik a zaznamenává sebevraždy z let 1797–1907. Ve všech případech byl sebevrah pohřben na obvyklém hřbitově. Pohled na případ Jakuba Jana Ryby, který byl původně pochován na odlehlejší morovém hřbitově za městem, v tomto kontextu zaznamená okamžitě velmi striktní přístup.

Zdeněk Polanský rozebírá **Politické myšlení mirovického kaplana Václava Čenka Bendla Stránického a jeho místo ve venkovských konfliktních polích 60. let 19. století**. Článek se snaží přiblížit podobu politického prostředí českého katolického venkova na půdorysu rozpadu parochiální politiky kultury. Při jejím zkoumání je podstatná role duchovenstva, které je zde reprezentováno postavou V. Č. Bendla ve vztahu k míře politické pasivity členů komunity, u nichž lze zároveň sledovat počátky občanské angažovanosti. Na roli kněze Bendla je nahlíženo zjeřoka pomocí analýzy jeho politického myšlení a aktivit. Po již zmíněné práci Karly Pokorné následuje **Miroslav Král** se studii **Josef Šámal, novinář Republikánské (agrární) strany zemědělského a malorolnického lidu**, u níž popisuje životní osudy rodáka z Hubenova, jednoho z významných redaktorů agrárního tisku za první Československé republiky. Zabývá se jeho redaktorskou činností až po její vrchol, kdy se Josef Šámal stává šéfredaktorem deníku Večer. Zahnuje i období jeho života a celé jeho rodiny po únoru 1948, kdy emigroval s rodinou přes Německo do Francie a poté v roce 1953 do USA. **Josef Velfl** nazval svou studii **Z dějin protinacistickeho odbojového hnutí na Hřebenech**. Již počátkem 2. světové války se zde začali objeovat první uprchlí sovětští váleční zajatci a postupně i další osoby z řad mističních ilegalistů. V Brdech byli časem shromážděni též vojevůdci parastitní vyslaní Spojenci ze Západu v počtu dvou skupin a na jaře roku 1945 dalších 9 oddílů ze Sovětského svazu. Kromě jedné skupiny náležely všechny ostatní pod velení NKVD neboli Lidového komisařátu vnitřních věcí – státní bezpečnosti SSSR. Zajišťovaly politické zpravodajství v týlu nepříteli a sledovaly činnost příslušníků protibolshevikvých jednotek gen. Vasova (ROA). Nakonec se všechny tyto skupiny zapojily rovněž do odbojového hnutí po boku domácích vlastenců.

František Bártík pojmenoval svůj článek **Cesta do táborů nucených prací (zpomínky Jaroslava Vojtěcha na první Vojnu)**. Do tábora nucené práce mohl být přikázán kdokoliv, primárně měl být do táborů posíláni lidé, u nichž hrozilo, že v budoucnu mohou spáchat nějaký čin namířený proti režimu. Institut táborů byl však zneužíván i k vyřizování osobních účtů. Byli v nich internováni lidé na dobu od 3 měsíců do 2 let. Táborů nucené práce začaly vznikat ještě na konci roku 1948, bylo jich zřízeno kolem čtyř desítek. Mezi nejhorší tábory nucené práce patřily ty, které byly zřízeny v oblastech produkce uralové ropy. Dva z nich byly zřízeny na Příbramsku (Brod a Vojna).

Oddíl Materiály přináší příspěvek **Petra Ehla Historie kosohorské synagogy**. Popisuje složitou cestu ke znovuzrození této stavby, kterou její současní majitelé koupili v roce 1987. Rekonstrukce byla ukončena v roce 2011.

V oddílu Jubilea, výročí, nekrology se připomíná jubileum sedčánského učitele a regionálního historika Sedčánska **Jiřího Pava**. Vzpomínka je věnována také **Václavu Chválov**, bývalému řediteli příbramské knihovny. Ličí se tu osudy březohorského liturga **Aloise Tuháčka**, jednoho ze zakladatelů Círke Československé (husitské). V lednu 2014 zemřel **Monsignore Karel Fořt**, rožmítalský rodák, katolický kněz a misionář, jehož pohnuté osudy se tu připomínají. V únoru 2014 nečekaně odešel **Jiří Litochleb**, geolog, pracovník Národního muzea v Praze a také člen redakční rady tohoto sborníku. Zanechal rozsáhlé dílo, z něhož vycházejí a budou čerpat další generace badatelů. Sborník je zakončen recenzemi. Snad si Podbrdsko kromě pravidelných čtenářů najde i další příznivce. K dostání je v Hornickém muzeu v Příbrami, ve Státním okresním archivu v Příbrami, v Informačním centru Knihovny Jana Drdy v Příbrami a v Knihkupectví Olšanská v Pražské ulici. Toto i starší čísla sborníku Podbrdsko, Vlastivědného sborníku Podbrdsko, takže veškerou dosud vydanou regionální literaturu i mnoho dalších krásných knih a časopisů ze všech společenských oborů si lze zdarma prohlédnout nebo číst v badatelské Státního okresního archivu v Příbrami. E. Beneš 337. Otevřeno je každé pondělí a každou středu od 8 do 17 hodin, není třeba se předem objednávat. Katalog knihovny Státního okresního archivu v Příbrami lze najít na adrese: <http://www.kpwincz/soap/soap/index.php>.

PhDr. Věra Smolová